

Розділ 1.

НЕВИПАДКОВА ВИПАДКОВІСТЬ

— Десятий... а не, чекайте, одинадцятий за останні пів року! Матко Боска, світ нині подурів, не інакше! Ото аби всі виділи, що я втруїлася! — буркотливо вигукнула Летиція, знімаючи окуляри, які жінка використовувала лише для ранкового та вечірнього читання.

— Що одинадцятий? — відставляючи каву вбік, спитала Арета.

Летиція — низенька пухкенька пані, що була разом з Аретою від самого дня її народження. В Аретиному дитинстві жінка справлялася за гувернантку та й дотепер лишилася вже як домоуправителька. Її лице помережали численні зморшки, довкола очей зяяли гусячі лапки, а на щоках її яскравів рум'янець. А ще: долоні в неї, здається, завжди були теплі. Старенька вчасно зупинялась, аби не роздавати непроханих порад: знала-бо, коли пожаліти,

коли змовчати, коли залишити наодинці. І все це робило її неабияк рідною цьому будинку та його мешканцям.

— Та, панно, самогубці... бачте, мода пішла: при всяких труднощах отак легко здаватися. Та ж от, сами почитайте! — простягаючи львівську газету, мовила жінка.

На третій сторінці впадав у вічі розлогий заголовок, який сповіщав: відома (хоч насправді не така вже й відома, просто часописи любляють зчиняти ґвалт) чи, скажімо так, у розквіті сил, молода акторка Йосифа Білецька напилася миш'яку, від чого сконала у власному помешканні.

— Адить! — подивовано кликнула Арета, споглядаючи знайоме лице, що ясніло збоку.

Перед очима постав до найменших деталей промальований портрет, на якому жінка, манірно склавши руки, сиділа й дивилася широко розплющеними очима просто на читача, немов зазірала в саму його душу.

...Оскільки пояснювальної прощальної записки не було виявлено, поліція допускає, що ся трагічна подія сталася у зв'язку з невдалими пробами акторки до краківського театру. Тому вкотре наголошується, що в такий непростий та буремний час треба шанувати молоді таланти, які є крихкі так само, як порцеляна...

«Господи, яке дурнувате порівняння», — подумалось Ареті... Невже на думку не спало нічого ліпшого, як порівнювати загиблу з посудом?

...Поховають небіжчицю на Личаківському цвинтарі об 11:00.

Початок процесії, як завше, буде зачинатися від центральної каплиці. З Богом у думках та серці...

— То невже це справді вона? — проказала вголос Арета, повертаючись очима до зображення, аби остаточно пересвідчитися, і нова порція жалю підкотилася зі ще більшою силою.

— Жодних сумнівів... бідолашна! — додала панна, не ймучи віри в те, що свій шлях скінчила така амбітна акторка, яка не раз осяювала своїм непересічним талантом театр Скарбека*, де паннуся була завсідницею.

— Отак живеш, торуєш собі шлях, пробиваєшся водою крізь каміння і в одну мить вирішуєш усе завершити, бо несила терпіти одвічний тиск, та й поруч немає міцного рамена, щоб розділити тягар, — мовила Арета, запираючи в собі дух.

— Так-так, панно, ваша правда. То ж і, певно, ховатимуть попід муром. Все ж самовбивця — таким пристойні місця на Личакові займати заказано**.

— А я, певно, сходжу, на ту процесію, перейдуся собі після пошуків нового працівника до салону, якраз матиму час, а звідтам і до вулиці Пуласького*** — треба буде прознати, як людям ведеться в тій новій майстерні. Від парку така файна вогкість, ще й тіньова сторона — навіть квіти довше простоюють, — хутко підводячись, проказала Арета. — За-разом і погляну, попід муром чи деінде.

Масивний дубовий *Momentum***** на стіні вже дзвінко сповіщав про настання дев'ятої ранку.

* Нині — Національний академічний театр імені Марії Заньковецької у Львові. — Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інше.

** Заборонено.

*** Нині — вул. Паркова у Львові, розташована біля Стрийського парку.

**** Марка годинників.

— Слушний час, аби почати жити сей день! — зауважила собі Арета.

Ноги швидко дріботіли звичною для жінки бруківкою, та ще такою незнайомою, львівською, вистукуючи свою особливу мелодію. Магда розгублено поглядала на маленький кишеньковий дзиґарок*, раз по раз задираючи голову, увінчану капелюшком, високо догори, аби добре роздивитись ковані таблички з номерами — шукала-бо потрібну кам'яницю. Жінці стискало легені, в яких ставало зовсім не легко, — було таке нервове передчуття, наче стоїш на краю вирви і не знаєш: зможеш її перескочити чи ні, хоч так кортить спробувати!

О 09:10 Арета всілася за громіздкий стіл у кімнаті, яку вона ґонорово називала своїм кабінетом. Цей невеличкий простір, заставлений бухгалтерськими книжками та довідниками — літературою не для розваги, а для розуму, як часто любила уточнювати власниця, — правив їй за порадню. Коли Арета сумнівалась у чомусь людському, вона зверталася до Бога; у питаннях фінансів — розгортала старі батькові grosбухи і дивилась, як він давав раду в подібних ситуаціях: де міг заощадити і затягнути паски сильніше; з ким ліпше мати справу, а кого обходити десятою стежкою. Тут же стояли й величезні довідники з рослинництва: про рослини лікарські і ті, що просто тішать око. То були гербологічні та флорологічні книжки із замальовками іменитих авторів, що роками їздили світом і збирали цей скарб. Тому

* Годинничок.

вона знала: якщо викупити бодай із десятків квіток стреліцій із чарівного ботанічного саду, засадженого у Відні, і дати їм напитися напередодні водою з новаторським засобом — аспірином (його якраз винайшов німецький хімік Гоффман), то ці квітки доїдуть до Галичини і ще простоять силу-силенну днів, тішачи не одну вітальню своїми химерними формами та кольорами.

На читання цього ранку вже часу не лишалось, тому Арета, вмостившись у крісло, стала чекати. Минуло десять днів відтоді, як вона подавала до місцевої періодики оголошення про пошук помічників, що згодяться їй у майстерні. Часу було вдосталь, аби знайти когось пристойного, вихованого, але не надто тямущого. Не те щоб панна любила позбавлених інтелекту людей, та робота ця потребувала суто фізичних зусиль, без довгих теревень на світські чи наукові теми. Тому жінка сподівалась упродовж години прийняти всіх кандидатів, аби встигнути ще відвідати похорон тої нещасної акторки, яка так і не йшла з голови. А все тому, що жіноцтво викликало в панни справжню сестринську любов — як-бо інакше триматися купи, щоб врешті домогтися своїх прав і свобод? А коли котрась «ланка» випадала, Ареті це просто-таки розривало серце.

Раптом легенький стукіт у двері порушив тишу та спокій роздумів. То була Летиція.

— Перепрошую, панно, до вас відвідувачка, — мнучи рушника в долонях, мовила жінка.

Аретині брови поповзли вгору, адже з тексту оголошення їй здавалось і так зрозумілим те, що на роботу вона шукала чоловіка... Ох уже ці одвічні упередження! Усі «жіночі»